

[یکشنبه 25 خرداد 1393 - 17 شعبان 1435 - 15 ژوئن 2014](#)

تشکیل «مجلس عالی» در تهران و عزل محمد علی شاه از سلطنت (1288 ش)...

25 خرداد در گذر تاریخ

* تشکیل «مجلس عالی» در تهران و عزل محمد علی شاه از سلطنت (1288 ش)
اشاره:

پس از فتح تهران به دست مجاهدان و پناهنده شدن محمد علی شاه قاجار به سفارت روسیه، در روز بیست و پنجم خردادماه 1288 ش برابر با بیست و هفتم جمادی‌الثانی 1327 ق، همه گروه‌های مردم تهران برای دیدار و عرض تبریک به سرداران فاتح تهران، به جانب آنان شتافتند. سپس اجتماعی باشکوه با حضور پانصد تن از نمایندگان مجلس، مجاهدان و شخصیت‌های برجسته تشکیل شد که نام «مجلس عالی» گرفت و در همان جا تصمیمات مهمی اتخاذ شد. براین اساس، محمد علی شاه از سلطنت خلع و فرزند خردسالش به نام احمد شاه در دوازده سالگی به سلطنت انتخاب شد. همچنین مقرر گردید تا هنگام بلوغ وی، علیرضا خان عضدالملک به عنوان نیابت سلطنت، وظایف او را به عهده گیرد. در این جلسه، چون هیئت وزیران تشکیل نشده بود، هیئتی به جای آن مأمور رسیدگی به امور کشور گردید.

* سردار محتشم بختیاری،

وزیر جنگ با حفظ سمت

بجای پیرم خان ریاست نظمی را عهده دار شد (1291 ش)

* رحلت عالم مجاهد و فقیه جلیل آیت الله «سیدمصطفی مجتهد کاشانی» (1298 ش)
اشاره:

آیت الله سیدمصطفی بن سیدحسین مجتهد کاشانی نجفی در حدود سال 1230 ش (1267 ق) در کاشان به دنیا آمد. وی پس از گذراندن مقدمات ابتدائی، در حوزه درس پدرش قرار گرفت و فقه و اصول و معقول و منقول و ریاضیات را فرا گرفت. سیدمصطفی کاشانی سپس راهی اصفهان شد و از محضر عالم بزرگ، شیخ محمدتقی رازی تهرانی اصفهانی معروف به صاحب حاشیه معالم بهره گرفت تا به درجه رفیع اجتهاد رسید. وی در بیست و پنج سالگی در حالی که جامع علوم و ماهر در فقه، اصول، تفسیر و حکمت و ریاضی بود راهی تهران گردید و پس از فوت پدر عالمش، چندین سال ریاست علمی و مرجعیت مذهبی مردم را برعهده گرفت. آیت‌الله سید مصطفی کاشانی در سال 1274 ش، پس از سفر حج، ساکن نجف اشرف شد و با ایجاد حوزه درسی خویش، در شمار علمای بزرگ آن سامان قرار گرفت. این عالم مجاهد در جریان اشغال عراق توسط انگلستان در بحبوحه جنگ جهانی اول، به همراه علمای بزرگ دیگر، قیام مردمی ضد استعمار انگلیس را اداره و رهبری کرد و در این راه، جانفشانی‌های فراوانی از خود نشان داد. این عالم سترگ از آن پس ساکن کاظمین گردید و تا پایان عمر در آن شهر مسکن گزید. آیت‌الله سید مصطفی کاشانی سرانجام پس از عمری سرشار از خدمت علمی و مجاهده، در

25 خرداد 1298 ش برابر با اواسط رمضان 1337 ق در 68 سالگی در کاظمین بدرود حیات گفت و در همان‌جا به خاک سپرده شد. لازم به ذکر است که عالم مجاهد و فقیه بزرگ آیت‌الله سید ابوالقاسم کاشانی، رهبر مذهبی نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران و مبارز دوران ستم‌شاهی، فرزند ایشان می‌باشد.

* تصرف قزاق‌خانه رشت توسط انقلابیون جنگل (1299 ش)
اشاره:

چند روز پس از اعلان جمهوری در گیلان، انقلابیون جنگل از نیروهای قزاق رشت خواستند یا به نیروهای انگلیسی مستقر در ایران حمله کنند یا با تحویل سلاح خود، به شهرهای خویش بازگردند. اما نیروهای قزاق چون خود را تحت فرمان حکومت مرکزی می‌دانستند این امر را منوط به اجازه مرکز کردند. بنابراین چون مذاکرات انقلابیون و قزاقان به بن بست رسید، جنگلی‌ها تصمیم به تسخیر قزاق‌خانه رشت گرفتند. از این رو از بامداد بیست و پنجم خرداد 1299 ش، نبرد سختی بین دو طرف درگرفت و تلفات زیادی وارد آمد. در نهایت پس از به توپ بستن قزاق‌خانه توسط جنگلی‌ها، نیروهای قزاق تسلیم شدند. ولی به دستور میرزا کوچک خان جنگلی، اسیران، آزاد شد و به شهرهای خود بازگشتند. فتح قزاق‌خانه، هر چند موقعیت جنگلی‌ها را در این منطقه افزایش داد ولی دولت مرکزی از این مسئله به راحتی نگذشت و تا سرکوبی کامل نهضت جنگل پیش رفت تا این که به شهادت

میرزا کوچک خان جنگلی و پایان
قیام جنگل انجامید.

* ایستگاه تلویزیون آمریکا در
مبارک آباد تهران آتش گرفت (1354ش)

* محمد انور سادات رئیس جمهوری معدوم مصر برای دیدار شش روزه وارد تهران شد (1355ش)

* برگزاری ششمین کنفرانس عمومی خبرگزاری‌های کشورهای غیرمتعهد «پوپل» (1371 ش)

* برگزاری اجلاس بین المجالس اسلامی در تهران (1378ش)

اشاره:

اولین اجلاس بین المجالس کشورهای اسلامی، به منظور تأسیس اتحادیه مجالس کشورهای اسلامی با پیام مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای و سخنان حجت‌الاسلام سید محمد خاتمی، رئیس‌جمهور، در محل سالن اجلاس سران کنفرانس اسلامی در تهران آغاز به کار کرد. در این اجلاس سه روزه، رؤسا و هیئت‌های پارلمانی بلندپایه حدود پنجاه کشور اسلامی به منظور تأسیس سازمان مجالس کشورهای اسلامی گرد هم آمدند که از این میان، رؤسای مجالس 28 کشور به همراه نائب رئیس‌ان و رؤسای کمیته‌های خارجی، حضور داشتند. در این اجلاس، ایران به ریاست سازمان مجالس کشورهای اسلامی انتخاب شد و یکی از مهم‌ترین کارهای این سازمان، ارتباط مجالس کشورهای مسلمان با یکدیگر عنوان گردید. در این اجلاس، اساسنامه اتحادیه تصویب شد و جمهوری اسلامی ایران به مدت 2 سال به ریاست آن دست یافت. این کنفرانس هر دو سال یکبار در یکی از کشورهای عضو تشکیل جلسه خواهد داد. شورای کنفرانس، کمیته اجرایی و دبیرخانه، سه نهاد این اتحادیه می‌باشد که دبیرخانه آن در تهران واقع است.

* گشایش موزه تماشاگه زمان در تهران (1378)

اشاره:

موزه تماشاگه زمان در مکانی زیبا و قدیمی ارائه دهنده‌ی زیننده‌ترین ساعت‌های فرانسوی، آلمانی، سوئیسی، انگلیسی و روسی دو قرن اخیر است که در سال ۱۳۷۸ تأسیس شده است. این موزه با داشتن حدود ۲۰۰ ساعت قدیمی در ساختمانی دو طبقه به بررسی مباحث: زمان در اساطیر، ساعت‌های آفتابی، شنی، سوختنی، آبی، آبی مکانیکی، ساعت‌های مکانیکی و گاه شماری‌ها و تقویم‌ها می‌پردازد. ساعت‌های این موزه بیشتر در قرن ۱۹ و به حالت‌های کوکی (هفته کوک، ماه کوک، سال کوک)، کوکی با کلید، اتوماتیک و فنی و به صورت‌های فقط ساعت، نیم زن (سر نیم ساعت زنگ می‌زند)، ربع زن، زنگ زن، دارای تقویم و منازل ماه (حرکت ماه را در تمامی روزهای ماه نشان می‌دهد)، و شماطه‌دار ساخته شده است در طبقه همکف ساعت‌های دیوارکوب، طاقچه‌ای و ایستاده، تعداد اندکی ساعت‌های سفری و یک ساعت ساچمه‌ای است که بیشتر از مارک‌های کرنر، ویکتوریا لارد، ال مارشان، بالتازار، مورسترک، هتزینگر، پل بور، تیسوت، نیفانی، دنیرو و کاندو و از جنس برنز ساخته شده اند. در طبقه بالا ساعت‌های جیبی (آویزی)، یک در، سفری، دودر و سه در (مچی، دستبندی، ساعت در فندک و ساعت انگشتی است که همگی از جنس طلا هستند. در میان این ساعت‌ها که بیشتر از مارک‌های یونیورسال، زنیت، مووادی، پتک فیلپ، واشرون و کنستانتین، کارتیه، امگا، مک کیب، شوپارد، تیسوت، لانژین، پیازه، ریکا، بوم و مرسیه، کروم، هری وینستون و بولگاری است ساعت‌هایی دیده می‌شود که در نوع خود بسیار کم نظیر است. ساعت‌های سفری که برخی متعلق به شخصیت‌های سیاسی دوره قاجار و پهلوی و برخی متعلق به شخصیت‌های سیاسی کشورهای دیگر است. در اتاقی گاهشماری‌ها، تقویم‌های کهنی همچون تقویم دائمی معروف به اصطربالاب ۱۰۰ ساله (۱۴۰۰-۱۳۰۱) چاپ بغداد، تقویم ۹۵ ساله هجری قمری (۱۳۳۶-۱۳۶۸) چاپ بغداد، تقویم تجاری سال ۱۳۱۳، تقویم رفومی سال ۱۲۴۵ شمسی، گاهنامه ۱۳۱۱ (اهداء شده از طرف سید جلال الدین تهران به ملک الشعرا) و سکه‌هایی که معرف گاهشماری‌های مختلف است، قرار دارد. دینار در زمان رضا پهلوی که معرف گاهشماری هجری شمسی بوده و دو سکه‌ی درهم در زمان‌های یزدگرد ساسانی و عبدالملک بن مروان اموری که یکی معرف گاهشماری یزدگردی (پارسی قدیم) و دیگری معرف گاهشماری هجری قمری است. همچنین نام برخی دانشمندان ساعت‌سازی ایران همچون ابوریحان بیرونی، اکبردانا سرشت، سید حسن تقی زاده، احمد بیرشک، ذبح الله بهروز و محمد محیط طباطبائی همراه با عکس‌هایی قاب شده از آنها بر دیوار همان اتاق قرار دارد. اتاق پایانی این موزه مربوط به سنگ‌هایی از دوره‌های مختلف زمین‌شناسی است که تغییرات زمان را به صورت میلیون سالی نشان می‌دهد. نمونه سنگ‌هایی که از دوره‌های کامبرین، اردوئین، دونین، کربنیفر، پریمین، تریاس، ژوراسیک، کرتاسه، پالئوژن و نوژن به جا مانده است.

* 16 شعبان در گذر تاریخ

* درگذشت «ابن دَهان» ادیب و شاعر مسلمان (612 ق)

اشاره:

ابوبکر، مبارک بن ابی طالب بن مبارک بن سعید ملقب به وجیه واسطی و مشهور به ابن دَهان، ادیب و شاعر نابینای مسلمان در جمادی الثانی 532 یا 534 ق در شهر واسط در عراق به دنیا آمد. او پس از مدتی به همراه پدر رهسپار بغداد شد و از محضر دانشمندان نام‌آوری همچون ابن حَشَّاب و ابوالبرکات ابن الانباری استفاده برد و از عالمانی نظیر یحیی بن ثابت و احمد بن مبارک نیز حدیث شنید. او در تمامی علوم متداول زمان خود از جمله فقه، تفسیر قرآن، طب و نجوم از مهارتی بسیار برخوردار بود و اشعاری دلنشین می‌سرود و به زبان‌های فارسی، ترکی، رومی، هندی و ارمنی تسلط داشت. ابن دَهان را در هوش، دانش، فروتنی و بردباری و چیره‌دستی در علوم متداول زمان ستوده‌اند. گفته‌اند که هیچ‌گاه خشمگین نشد و حتی آن‌گاه که به عمد می‌خواستند وی را به خشم آورند موفق نگردیدند. اگرچه از آثار ابن دَهان جزء چند قصیده، اثری دیگر باقی نمانده است، اما برخی از مؤرخان معتقدند که او در علم نحو نیز دارای تألیفاتی است. ابن دَهان سرانجام در هشتاد سالگی در بغداد درگذشت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

* دستیگری و تبعید «سیدجمال‌الدین اسدآبادی»

به دستور «ناصرالدین شاه» (1308 ق)

اشاره:

سیدجمال‌الدین اسدآبادی در شعبان سال 1254 ق در اسدآباد همدان به دنیا آمد. وی در ده سالگی همراه پدر به قزوین رفت و در مدت دو سال، در حوزه‌ی علمیه‌ی آن شهر، به فراگیری علوم اسلامی پرداخت. سیدجمال‌الدین سپس عازم تهران شد و در درس آقا سیدمحمدصادق طباطبائی همدانی حاضر گردید و توسط ایشان ملبس به لباس روحانیت شد. او در سال 1266 ق راهی نجف اشرف گردید و در محضر شیخ انصاری به کسب علوم تفسیری، حدیث، فقه، اصول، کلام، منطق، فلسفه، ریاضی، طب، هیئت و نجوم همت گماشت. سید در 1270 ق راهی هندوستان شد. وی در آنجا به سلطه‌ی استکباری انگلیس بر هند پی برد و به مقابله علیه آن پرداخت. او جهت شناسائی دنیای اسلام و راه‌های مقابله با استعمار، مسافرت‌های متعددی را به نقاط مختلف جهان انجام داد و فعالیت‌های گسترده‌ای را آغاز کرد. سیدجمال‌الدین اسدآبادی اتحاد دنیای اسلام با تمسک به قرآن و نیز بیرون راندن استعمار انگلستان از سرزمین‌های اسلامی را می‌خواست و در این راه از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کرد. سید جمال‌الدین در سال 1308 ق از طرف ناصرالدین شاه به خارج از کشور تبعید شد. وی در 1310 وارد مرکز خلافت عثمانی در اسلامبول گردید، ولی بعدها سلطان عثمانی علیه او کارشکنی کرد و در سال 1314 وی را مسموم کرد و به شهادت رسانید. سیدجمال‌الدین در اسلامبول مدفون است.

* وفات آیت الله سید محمود شاهرودی (1395 ق)

اشاره:

سید محمود فرزند سید علی در سال 1301 یا 1293 ه. ق در روستای «قلعه آقا عبدالله» شاهرود به دنیا آمد. در محضر ملا محمدکاظم خراسانی، آقا ضیاءالدین عرافی و میرزا حسن نائینی به مراتب عالی اجتهاد دست یافت. وی 50 سال به تدریس خارج فقه و اصول پرداخت. پس از رحلت سید ابوالحسن اصفهانی عده زیادی به تقلید از وی روی آوردند. با این حال سید محمود به زهد و تقوا شهرت داشت. وی در 16 شعبان 1395 ه. ق وفات یافت.

* 14 ژوئن در گذر تاریخ

* درگذشت «ادوارد فیتز جرال» نویسنده، مترجم و شاعر انگلیسی (1880م)

* وقوع فاجعه هولناک طغیان رود یانگ تسه در چین (1931م)

* کشف نیروی بخار آب توسط

«دنیس پاپن» طبیعی‌دان فرانسوی (1707م)

* تولد «خانم هاریت بیچراستو» نویسنده معروف آمریکایی (1811م)

* آغاز تجاوز نیروهای فرانسوی به کشور الجزایر (1830م)

* تصرف پاریس توسط ارتش آلمان نازی در جریان
جنگ جهانی دوم (1940م)

* مرگ «ژاک ژان دو مورگان»
باستان شناس معروف فرانسوی (1924م)

* درگذشت «خورخه بورخس» نویسنده بزرگ آمریکای لاتین (1986م)